

In memoriam professor Akivo Lenzner

(16.03.1927–27.04.2012)

Prof Akivo Lenzner

Selle kevade aprillikuu viimasel reedel lahkus meie hulgast kauaaegne TÜ mikrobioloogia instituudi juhataja professor Akivo Lenzner. Üks teekond jõudis igavikku. Teel olemine, kuhugi või millegi poole kulgemine oli Akivo Lenznerile läbiv joon kogu elu. Nagu ta ise on meenutanud, algas tema elutee 14aastasena 1941. aasta suvel Tartu vaksalist, kui rong viis ta eemale sõjast ja lähenevast rindest. Tema arstist isa tõenäoliselt teadis, mida tähendasid kaugel Euroopas kristalliöö ja sellele järgnenu. Maha tuli jätta Tähe tänava elamine, tuttavad, sõbrad, töö. Vabadus on tunnetatud paratamatus! Paratamatuseks sai elu Nõukogude Liidu tagalas, mille tasuks oli võimalus sõja lõppedes naasta Eestisse ja alustada arstiõpinguid Tartu ülikoolis. Stuudiumi lõpetamine *cum laude* 1951. aastal tõi kaasa uue mineku. Nimelt oli võim otsustanud, et just selle lennu poistest peavad saama sõjaväearstid. Tartu vaksalist suundus rong seekord Kaliningradi. Oma kursuselt jäi dr Akivo Lenzner sinna kõige kauemaks, tagasi Tartusse oli võimalik tulla tal alles 1960. aastal.

Juba ülikooliõpingute ajal oli Akivo valinud oma tee, mille nimeks oli mikrobioloogia. Viienda kursuse tudengina tegi ta võistlustöö „Tuberkuloosse meningiidi streptomütsiinravi“, mis sai üleliidulisel konkursil auhinna. Tuletagem siinkohal meelde, et streptomütsiin oli avastatud selle töö kirjutamisest vaid mõni aasta varem. Valitud raja loomulikuks jätkuks on väitekirja kaitsmine, seda juba kaks aastat pärast ülikooli lõpetamist. Olude sunnil küll sõjaväemundris, kuid siiski koduse *alma mater*’i aulas.

Prof Akivo Lenzneri üks valikaine oli „Mikrobioloogia verstepostid“. Tema enda akadeemilise elu verstepostideks Tartu ülikoolis said dotsendi kutse 1963. aastal, kateedrijuhataja amet 1964. aastal, inimese laktofloorat käsitlev doktoritöö 1973. aastal ja seejärel professori kutse 1974. aastal, samuti 14 juhendatud väitekirja. Alustanud 1960. aastatel inimese mikrofloora uuringutega, lõi ta praeguseni elujõulise ja rahvusvaheliselt tunnustatud mikroobiökoloogia teadussuuna

Eestis. Tema teadusliku töö põhiteemadeks said inimese mikrofloorasse kuuluvate piimhappebakterite uurimine normi ja patoloogia tingimustes ning mikrofloora muutused kosmoselendude käigus. Eesti jaoks oli see siis ja on praegugi ainulaadne uurimisvaldkond. Kahjuks oli tookord aeg teistsugune, mistõttu sai ta suhelda üksnes kolleegidega sotsialismileeri maadest ning ülejäänud maailm jäi peaaegu kättesaamatuks. Järelehüüuna 30 aasta jooksul teadusesse panustatu eest valiti prof Akivo Lenzner 1996. aastal Venemaa Meditsiinilis-Tehniliste Teaduste Akadeemia akadeemikuks. Kindlasti on see meie arstiteadusele oluline tunnustus, sest välisriikide teaduste akadeemiade liikmeid ei ole Eestis kuigi palju.

Kui tema kolleegidelt küsida, kuidas iseloomustada prof Akivo Lenznerit lühidalt, siis võiks vastus olla, et ta oli alati liikumises – pidevalt teel ülikooli teadusosakonda, raamatupidamisse, rektoraati, raudteejaama. Esmaspäeva õhtul minek Moskva rongile ja reede varahommikul tulek sealt. Ikka sellise arvestusega, et reede hommikul saaks rongilt saabununa kell 8 ja 10 arstiüliõpilastele ära pidada vene- ja eestikeelsed loengud. Ja nii läbi paljude aastate. Küllap nendest Vanemuise tänava õppehoone suure auditooriumi loengutest ongi Akivo Lenzner paljudele praegustele arstidele meelde jäänud särava, energilise ja alati oodatud lektorina. Ikka valges kitlis, prillidega, loengumaterjaliga perfokaardid nahkkaante vahel, kahe käega toetamas lektorilaua topeltkraanile ja lausumas eriti tähtsate asjade esiletoomiseks „NB!, NB!“.

1993. aastal on Eesti NSV asemel juba Eesti Vabariik, tuleb uus rektor ning 65 eluaasta vanusetsensus. Aeg oli aktiivsest akadeemilisest elust tagasi tõmbuda, sest suur töö sai tehtud. Nüüdseks on Tartu Ülikooli emeriitprofessoril ka viimane jaam läbitud ning pikka teed jäävad meenutama arvukad kaasteelsed.

Kolleegide ja õpilaste nimel
Tõnis Karki
tonis.karki@ut.ee